

Kaart van het Nabije Oosten. De stippellijn vormt de zuidgrens van het gebied waarin landbouw zonder irrigatie mogelijk is.

Giorgio en Marilyn Buccellati, een Amerikaans archeologenechtpaar, leidden sedert 1976 een opgraving in Terqa, een stad aan de Eufraat. Tijdens de campagne in de zomer van 1983 brachten zij een bezoek aan Amuda, een stadje in de Haburdriehoek. Men nam toentertijd aan dat de bij Amuda gelegen tell (die helaas grotendeels was afgegraven) de oude stad Urkesh in zich sloot. Amuda werd namelijk genoemd als de vindplaats van een stenen tablet met een bouwinscriptie van de koning van Urkesh. Deze tablet werd kort na de Tweede Wereldoorlog op de Parijse kunstmarkt aangeboden en in 1948 gepubliceerd. Het gaat om een cilinder van witte kalksteen met daarop in spijkerschrift de tekst 'Tishatal, koning van Urkesh, heeft een tempel voor Nergal gebouwd (...)'. Bij de tablet hoort een bronzen leeuwje dat met zijn klauwen de tablet bewaakt. Het funderingsdocument werd aan de hand van de stijl en het schrift gedateerd op het einde van het derde millennium v.Chr. De Buccellati's reden wat rond in de buurt van Amuda en gingen ook kijken op Tell Mozan, acht kilometer verderop. Zij waren

door deze tell onmiddellijk gefascineerd en vroegen een vergunning aan om er te mogen graven. In het najaar van 1984 vond de eerste campagne plaats. Zij ontdekten al spoedig dat op de tell bij Amuda vrijwel geen scherven van aardewerk uit het derde millennium v.Chr. waren te vinden, terwijl Tell Mozan ermee was bezaaid. Op grond hiervan formuleerden zij de hypothese dat niet in de tell bij Amuda, maar in Tell Mozan het oude Urkesh lag verborgen. Een halve eeuw eerder had al eens een andere archeoloog naar Tell Mozan gekeken. In 1934 maakte de beroemde Engelse archeoloog Max Mallowan een rondrit door het Habur-gebied. Hij werd vergezeld door zijn echtgenote Agatha Christie, de auteur van een groot aantal detectives. Agatha Christie schreef een beeldend verslag van de expeditie onder de titel *Come, tell me how you live*. Daarin kan men lezen dat Mallowan op zoek was naar een tell met gemakkelijk bereikbare, prehistorische resten. Hij probeerde verschillende tells uit. Ook Tell Mozan kwam aan de beurt. Na het graven van een paar proefsleuven concludeerde hij dat het om een

Romeinse site ging. Daarom schraptte hij Tell Mozan van zijn lijstje. In 1988 schreven de Buccellati's dat er geen sprake is van Romeinse resten. Ze vragen zich af of Mallowan het uit het derde millennium v.Chr. daterende *metallic ware* voor Romeins aardewerk heeft aangezien.

Koningen in Mesopotamië Als men een boek over de geschiedenis van Mesopotamië opslaat en daarin de periode tussen 2500 en 2000 v.Chr. opzoekt, krijgt men een verhaal te lezen over Zuid-Mesopotamië, het gebied tussen de benedenstromen van de Eufraat en de Tigris, dat het *alluvium* wordt genoemd. De gegevens die men in dit boek over de geschiedenis van Zuid-Mesopotamië zal lezen, zijn ontleend aan enkele opgravingen en een paar teksten (in spijkerschrift geschreven op kleitabletten). Voor deze periode is vooral de Sumerische koningslijst van belang. Over het noorden van Mesopotamië zal men niet meer dan een paar losse opmerkingen aantreffen, omdat dit gebied in deze periode bij gebrek aan schriftelijke bronnen nog in het schemerduister

